Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 29. julija 2019[1]

Zadeva C-468/18

R
proti
P

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Judecătoria Constanța (prvostopenjsko sodišče v Constanți, Romunija))

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v zvezi s preživninskimi obveznostmi – Uredba (ES) št. 4/2009 – Člen 3(a) – Sodišče v kraju običajnega prebivališča tožene stranke – Člen 3(d) – Sodišče, pristojno na področju starševske odgovornosti – Člen 5 – Spustitev tožene stranke v postopek – Sodišče, ki hkrati obravnava zahtevek za razvezo zakonske zveze ter njegove posledice za starševsko odgovornost in preživnino za skupnega otroka – Odločba tega sodišča, s katero je bila zavrnjena njegova pristojnost na področju starševske odgovornosti – Pristojnost za odločanje o zahtevku glede preživninske obveznosti do otroka – Najprimernejše sodišče za odločanje o zadevi”

I. Uvod

1. Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3(a) in (d) ter člena 5 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah.[2]

2. Ta predlog je bil vložen v okviru spora med R, ki prebiva v Združenem kraljestvu, in P, ki prebiva v Romuniji, v zvezi z zahtevkom za preživnino za vzdrževanje skupnega otroka, ki je bil vložen med postopkom za razvezo zakonske zveze, in v zvezi s starševsko odgovornostjo.

3. Zadeva v postopku v glavni stvari je za Sodišče po eni strani priložnost, da pojasni pogoje uporabe člena 3(a) in (d) ter člena 5 Uredbe št. 4/2009, ter po drugi strani, da odloči o obveznosti pristojnega sodišča na področju preživninskih obveznosti, da spodbudi centralizacijo spora, s katero se upoštevajo otrokove koristi, ki jih je že upoštevalo takrat, ko se je izreklo za nepristojno za odločanje o starševski odgovornosti.

1 Jezik izvirnika: francoščina.

2 UL 2009, L 7, str. 1.

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Uredba (ES) št. 2201/2003

4. V uvodnih izjavah 5, 11 in 12 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000[3] je navedeno:

„(5) Da bi se zagotovila enakost za vse otroke, zajema ta uredba vse odločbe o starševski odgovornosti, vključno z ukrepi za zaščito otrok, neodvisno od kakršne koli povezave s postopki v zakonskih sporih.

[…]

(11) Obveznosti preživljanja so izključene s področja uporabe te uredbe, ker jih ureja že Uredba Sveta [(ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243)[4]]. Sodišča, ki so pristojna v skladu s to uredbo, bodo v glavnem lahko odločala o obveznostih preživljanja na podlagi člena 5(2) Uredbe […] št. 44/2001.

(12) Temelji pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določeni v tej uredbi, so oblikovani tako, da kar najbolj upoštevajo interese otroka, zlasti kriterij povezanosti. To pomeni, da je v prvi vrsti pristojna država članica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, z izjemo nekaterih primerov spremembe otrokovega prebivališča ali v skladu s sporazumom med nosilcema starševske odgovornosti.“

5. Člen 1 te uredbe določa:

„1. Ta uredba se uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na:

(a) razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze;

(b) podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti.

[…]

3. Ta uredba se ne uporablja za:

[…]

(e) preživninske obveznosti;

[…].“

3 UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243.

4 UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42.

6. Člen 2, točka 7, navedene uredbe se glasi:

„V tej uredbi:

[…]

7. ‚starševska odgovornost' pomeni vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po samem zakonu ali s pravno veljavnim dogovorom. Izraz zajema pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom;"

7. V skladu s členom 3(1)(b) iste uredbe so za odločanje o vprašanjih glede razveze zakonske zveze pristojna sodišča države članice, katere državljana sta zakonca.

8. Člen 8 Uredbe št. 2201/2003 določa:

„1. Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek.

2. Odstavek 1 se uporablja ob upoštevanju členov 9, 10 in 12."

9. Člen 12(1) te uredbe določa:

„Sodišča države članice, ki so pristojna na podlagi člena 3 za zahtevek za razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze, so pristojna v vseh zadevah, ki se nanašajo na starševsko odgovornost, povezano z navedenim zahtevkom, če:

(a) ima vsaj en zakonec starševsko odgovornost do otroka;

(b) so zakonca in nosilci starševske odgovornosti pristojnost sodišč sprejeli izrecno ali na drugačen nedvoumen način v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, in je to v otrokovo korist."

2. Uredba št. 4/2009

10. Ta uredba nadomešča določbe Uredbe št. 44/2001 o preživninskih obveznostih.[5] Na področju preživninskih obveznosti nadomešča tudi Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov[6], z izjemo evropskih nalogov za izvršbo v zvezi s preživninskimi obveznostmi, izdanimi v državah članicah, ki jih ne zavezuje Haaški protokol z dne 23. novembra 2007, odobren v imenu Evropske skupnosti s Sklepom Sveta 2009/941/ES z dne 30. novembra 2009,[7] in sicer v Združenem kraljestvu Velika Britanija in Severna Irska ter na Danskem.[8]

5 Glej v zvezi z upoštevnostjo sodne prakse Sodišča o tej uredbi na zadevnem področju sodbo Sodišča z dne 18. decembra 2014, Sanders in Huber (C-400/13 in C-408/13, EU:C:2014:2461, točka 23).

6 UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 38.

7 UL 2009, L 331, str. 17, v nadaljevanju: Haaški protokol iz leta 2007.

8 Ta protokol je ratificirala Evropska unija 8. aprila 2010 v imenu držav članic, razen teh dveh držav, ki se mu nista pridružili. Glej v zvezi s tem seznam držav pogodbenic, ki so pristopile 31. marca 2017, na voljo na spletni strani konference v Haagu: https://www.hcch.net/fr/instruments/conventions/status-table/?cid=133.

11. Uredba št. 4/2009 se zaradi datuma izvajanja Haaškega protokola iz leta 2007 v Uniji uporablja od 18. junija 2011.[9]

12. V njenih uvodnih izjavah 1 in 2 je navedeno, da je namen Uredbe št. 4/2009 in tudi uredb št. 44/2001 in 2201/2003 sprejetje ukrepov v zvezi s pravosodnim sodelovanjem v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami, ki se med drugim nanašajo na združljivost predpisov, ki se uporabljajo v državah članicah glede kolizije zakonov in sporov o pristojnosti.

13. V uvodnih izjavah 9, 10 in 15 Uredbe št. 4/2009 je navedeno:

„(9) Preživninski upravičenec bi moral imeti možnost, da v državi članici zlahka pridobi sodno odločbo, ki bo neposredno izvršljiva v drugi državi članici brez nadaljnjih formalnosti.

(10) Za dosego tega cilja bi bilo smotrno oblikovati instrument Skupnosti na področju preživninskih obveznosti, v katerem bi bile združene določbe o sporih o pristojnosti, koliziji zakonov, priznavanju in izvršljivosti, izvrševanju, pravni pomoči in sodelovanju med osrednjimi organi.

[…]

(15) Zaradi varovanja interesov preživninskih upravičencev in spodbujanja ustreznega sodnega varstva v [U]niji bi bilo treba pravila o pristojnosti, kot izhajajo iz Uredbe […] št. 44/2001, prilagoditi. Dejstvo, da je običajno prebivališče tožene stranke v tretji državi, ne bi smelo več biti razlog, da se pravila Skupnosti o pristojnosti ne uporabijo, in prav tako ne bi bilo več treba predvideti napotitve na nacionalna pravila o pristojnosti. Zato pa bi bilo treba v tej uredbi opredeliti, v kakšnem primeru lahko sodišče neke države članice uveljavi pomožno pristojnost.“

14. V členu 2(1), točka 10, Uredbe št. 4/2009 je izraz „upravičenec“ opredeljen kot „vsak[a] fizičn[a] oseb[a,] ki ima pravico do preživnine ali to pravico uveljavlja“.

15. Člen 3 navedene uredbe določa:

„V državah članicah ima sodno pristojnost v preživninskih zadevah:

(a) sodišče kraja, kjer ima tožena stranka običajno prebivališče, ali

(b) sodišče kraja, kjer ima upravičenec običajno prebivališče, ali

(c) sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s statusom osebe, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom, razen če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene izmed strank, ali

(d) sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom, razen če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene izmed strank.“

9 Glej člen 76, tretji odstavek, Uredbe št. 4/2009. Ta datum izvajanja je treba razlikovati od datuma začetka veljavnosti Haaškega protokola iz leta 2007, ki je za vse države pogodbenice 1. avgust 2013. Glej tudi, Gaudemet-Tallon, H., in Ancel, M.-E., *Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 6. izdaja, Librairie générale de droit et de jurisprudence, zbirka „Droit des affaires“, Pariz, 2018, točka 216, str. 318.

16. Člen 5 navedene uredbe, naslovljen „Pristojnost sodišča pred katerim se stranka spusti v postopek“, določa:

„Poleg pristojnosti, ki izhaja iz drugih določb te uredbe, je pristojno tudi sodišče države članice, pred katerim se toženec spusti v postopek. To pravilo pa ne velja, če se je stranka spustila v postopek, da bi ugovarjala pristojnosti.“

17. Člen 10 iste uredbe, naslovljen „Preizkus pristojnosti“, določa:

„Če se pred sodiščem države članice začne postopek v zadevi, za katero to sodišče po tej uredbi ni pristojno, se po uradni dolžnosti izreče za nepristojno.“

18. V členih 12, 13 in 14 Uredbe št. 4/2009 so navedena pravila, ki se nanašajo na litispendenco, sorodne pravde ter začasne ukrepe in ukrepe zavarovanja.

B. Romunsko pravo

19. Iz predložitvene odločbe je razvidno, da lahko romunsko sodišče, ki se je izreklo za pristojno, v vsaki fazi spora po uradni dolžnosti ali na zahtevo strank ponovno preuči svojo pristojnost. [10]

III. Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

20. R in P, ki sta romunska državljana, sta se poročila 15. avgusta 2015 v Romuniji. R je mati in P oče otroka, rojenega 8. novembra 2015 v Belfastu (Združeno kraljestvo), kjer sta živela, preden sta se leta 2016 ločila. P se je vrnil v Romunijo, R pa je ostala v Belfastu z otrokom.

21. R je 29. septembra 2016 proti P vložila tožbo na Judecătoria Constanța (prvostopenjsko sodišče v Constanți, Romunija), s katero je zahtevala razvezo zakonske zveze, določitev stalnega prebivališča otroka pri njej, odobritev, da bi sama izvajala starševsko pravico, in naložitev plačevanja preživnine za otroka P.

22. P je ugovarjal pristojnosti tega sodišča. To se je zaradi državljanstva zakoncev na podlagi člena 3(b) Uredbe št. 2201/2003 izreklo za pristojno za odločanje o zahtevku za razvezo zakonske zveze.

23. Potem ko je navedeno sodišče 8. junija 2017 sprejelo odločbo o razdružitvi zahtevkov R, sta se začela dva nova postopka, katerih predmet je bil na eni strani starševska odgovornost v zvezi z otrokom in določitev njegovega stalnega prebivališča pri tožeči stranki ter na drugi strani naložitev plačila preživnine za tega otroka P.

24. V zadevi, ki se nanaša na izvajanje starševske odgovornosti, se je Judecătoria Constanța (prvostopenjsko sodišče v Constanți) izreklo za nepristojno v skladu s členom 12(1) Uredbe št. 2201/2003, pri čemer je upoštevalo otrokovo korist. To sodišče je poleg tega menilo, da so sodišča Združenega kraljestva v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 2201/2003 pristojna za odločanje o tem zahtevku zaradi običajnega prebivališča otroka v tej državi članici, in sicer od njegovega rojstva. Stranki zoper ta sklep o nepristojnosti nista vložili pritožbe.

10 Glej v zvezi s tem člen 1071 Codul de procedură civilă (zakonik o civilnem postopku), naveden v predložitveni odločbi v zadevi OF (C-759/18), ki se trenutno obravnava pred Sodiščem (str. 5).

25. V zvezi z zadevo, katere predmet je preživnina za otroka, se je predložitveno sodišče izreklo za pristojno na podlagi člena 3(a) Uredbe št. 4/2009 zaradi običajnega prebivališča tožene stranke, P. To sodišče poudarja, da se je P spustil v postopek pred njim, pri čemer naj ne bi navedel ugovora nepristojnosti, temveč to, da je treba pri Sodišču vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe.

26. Navedeno sodišče dodaja, da sta se stranki v postopku, R in P, strinjali, da se lahko vloži ta predlog za razlago veljavnih določb prava Unije. Navedeno sodišče se strinja s to analizo, saj meni, da pred vsako vsebinsko obravnavo zahtevka glede preživninske obveznosti v zvezi z otrokom in v vsaki fazi postopka lahko še preveri svojo pristojnost.

27. Predložitveno sodišče se namreč sprašuje o razmerju med tremi določbami Uredbe št. 4/2009, in sicer člena 3(a) in (d) ter člena 5.

28. To sodišče želi izvedeti, ali je zato, ker je zahtevek glede preživninske obveznosti povezan z zahtevkom glede starševske odgovornosti, kot edino merilo za določitev pristojnega sodišča v državah članicah mogoče uporabiti tisto, ki je določeno s členom 3(d) Uredbe št. 4/2009, s čimer sta izključeni preostali merili iz člena 3(a) ali člena 5 te uredbe, s katerima bi bilo mogoče utemeljiti njegovo pristojnost, in sicer običajno prebivališče tožene stranke ali dejstvo, da se je tožena stranka spustila v postopek pred tem sodiščem.

29. Predložitveno sodišče navaja stališče, v skladu s katerim bi rešitev, ki bi vključevala uporabo teh zadnjih dveh meril v zvezi s pristojnostjo, omajala akcesornost zahtevka za preživnino in bi bila v nasprotju z otrokovo koristjo, ki jo je upoštevalo za zavrnitev svoje pristojnosti na področju starševske odgovornosti. To stališče naj bi podpirali tudi praktični razlogi, ki se nanašajo na pridobivanje dokazov in hitrost postopkov.

30. To sodišče poleg tega v zvezi z uporabo člena 5 Uredbe št. 4/2009 meni, da bi bila taka pristojnost izključena, če bi dejstvo, da je zahtevek glede preživninske obveznosti akcesoren glede na zahtevek glede starševske odgovornosti, posledično vplivalo na to, da je P ugovarjal njegovi pristojnosti med preučitvijo tega zahtevka glede starševske odgovornosti. [11]

31. Predložitveno sodišče se v utemeljitev teh argumentov sklicuje na sodbo z dne 16. julija 2015, A, [12] vendar navaja dvome, kar zadeva njen obseg, ker naj bi se nekatere dejanske okoliščine razlikovale od tistih iz postopka v glavni stvari. Poudarja, da tožena stranka, P, ni ugovarjala njegovi pristojnosti, in da mu je kljub njegovemu sklepu o nepristojnosti, ki temelji na kraju običajnega prebivališča otroka, edinemu v obravnavo predložen družinski spor.

32. V teh okoliščinah je Judecătoria Constanța (sodišče prve stopnje v Constanți, Romunija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„(1) Ali je določbe člena 3(a) in (d) ter člena 5 Uredbe št. 4/2009, če je bila pri sodišču države članice vložena tožba s tremi zahtevki, ki se nanašajo na razveljavitev zakonske zveze staršev mladoletnega otroka, starševsko odgovornost do mladoletnega otroka in preživninske obveznosti staršev do mladoletnega otroka, mogoče razlagati tako, da je sodišče, ki odloča o razvezi zakonske zveze in ki je hkrati tudi sodišče v kraju običajnega prebivališča tožene stranke ter sodišče, pred katerim se je tožena stranka spustila v postopek, pristojno za odločanje o plačilu preživnine za mladoletnega otroka, čeprav se je izreklo za nepristojno za odločanje o starševski odgovornosti do mladoletnega otroka, oziroma ali lahko o zahtevku v zvezi s plačilom preživnine odloča samo sodišče, pristojno za odločanje o zahtevku v zvezi s starševsko odgovornostjo do mladoletnega otroka?

11 Glej točko 22 teh sklepnih predlogov.

12 C-184/14, v nadaljevanju: sodba A, EU:C:2015:479.

(2) Ali se mora v istem primeru v zvezi s pristojnostjo nacionalnega sodišča zahtevek v zvezi s plačilom preživnine za mladoletnega otroka obravnavati skupaj z zahtevkom o starševski odgovornosti, kot določa člen 3(d) navedene uredbe?

(3) Če je odgovor na drugo vprašanje nikalen, ali je v korist mladoletnega otroka, da sodišče države članice, pristojno na podlagi člena 3(a) Uredbe (ES) št. 4/2009, odloča o vprašanju preživninske obveznosti starša do mladoletnega otroka, rojenega v zakonski zvezi, za katero je bil vložen zahtevek za njeno razveljavitev, ob upoštevanju, da se je to sodišče izreklo za nepristojno za odločanje o starševski odgovornosti, ker je bilo pravnomočno ugotovljeno, da niso izpolnjene zahteve iz člena 12 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 […] v zvezi s starševsko odgovornostjo?“

IV. Analiza

33. Predložitveno sodišče s svojimi vprašanji za predhodno odločanje, za katera predlagam, da se preučijo skupaj, v bistvu želi izvedeti, ali je treba člen 3(a) in člen 5 Uredbe št. 4/2009 razlagati tako, da nasprotujeta temu, da sodišče države članice, ki je pristojno za odločanje o tožbi v zvezi s preživninsko obveznostjo, vloženo proti toženi stranki, ki običajno prebiva v tej državi članici ali ki je bila navzoča na obravnavi pred tem sodiščem, zavrne izvajanje te pristojnosti, ker je tak zahtevek akcesoren glede na zahtevek glede starševske odgovornosti, v smislu člena 3(d) te uredbe, in da bi bilo za odločanje o teh zahtevkih ustreznejše sodišče, pristojno za odločanje o zadnjenavedenem zahtevku, ob upoštevanju otrokove koristi.

A. Uvodne ugotovitve

34. Najprej je treba izpostaviti nekaj vidikov, ki se nanašajo na okoliščine, zaradi katerih je bilo postavljeno to vprašanje.

35. V tej zadevi je bila tako kot v številnih predhodnih zadevah [13] na sodišču, pristojnem za odločanje o razvezi zakonske zveze, vložena tožba za razvezo zakonske zveze – v obravnavanem primeru ločitev – ter za ureditev njenih posledic za otroka zakonskega para, in sicer je bila pri tem sodišču vložena zaradi skupnega državljanstva zakoncev, medtem ko je bilo običajno prebivališče vsaj enega od njiju in običajno prebivališče otroka določeno v drugi državi članici.

36. V takem primeru izbiro tožeče stranke, da zadevo predloži enemu samemu sodišču za vse zahtevke, običajno vodi želja, da bi bila deležna prednosti, izhajajoče iz centralizacije spora. [14] Ker gre za zakonski spor, ki ima čezmejne posledice, tožeči stranki omogočajo dosego tega cilja člen 12 Uredbe št. 2201/2003, ki določa razširitev pristojnosti na področju starševske odgovornosti, in določbe člena 3(d) Uredbe št. 4/2009.

13 Glej med drugim sodbi A (točke od 15 do 17) in z dne 6. oktobra 2015, A (C-489/14, EU:C:2015:654, točki 13 in 14), sklep predsednika Sodišča z dne 16. januarja 2018, PM (C-604/17, neobjavljena, EU:C:2018:10, točke od 12 do 14), ter sodbo z dne 4. oktobra 2018, IQ (C-478/17, EU:C:2018:812, točki 13 in 14). Glej med drugim predlog za sprejetje predhodne odločbe v zadevi OF (C-759/18), ki se trenutno še obravnava pred Sodiščem, v katerem so v točki 13 navedene številne podobne zadeve v zvezi z romunskimi državljani, ki običajno prebivajo v drugi državi članici, v navedenem primeru v Italiji, nanašajoče se na pristojnost sodišča, ki mu je bila predložena zadeva v zvezi s starševsko odgovornostjo in preživninsko obveznostjo, v enakih okoliščinah, kakršne so obravnavane v postopku v glavni stvari.

14 Predložitveno sodišče je v zvezi s tem spomnilo: „Skladno z nacionalnim pravom se v takem primeru starševska odgovornost in plačilo preživnine obravnavata v povezavi z zahtevkom v zvezi z razvezo zakonske zveze (člen 931, odstavek 2, zakona o [pravdnem] postopku).“ Merilo državljanstva zakoncev je mogoče utemeljiti tudi z določitvijo prava, ki se uporablja za prenehanje življenjske skupnosti. V zvezi s tem je mogoče poudariti, da Združeno kraljestvo ni zavezano z Uredbo (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti (UL 2010, L 343, str. 10).

37. V obravnavanem primeru se je predložitveno sodišče, to je romunsko sodišče, potem ko je tožena stranka, P, ki je otrokov oče,[15] najprej ugovarjala njegovi pristojnosti, izreklo za pristojno glede razveze zakonske zveze in nepristojno za odločanje o izvajanju starševske odgovornosti ob upoštevanju otrokove koristi.

38. Zato je treba preveriti, po katerih merilih, izhajajočih iz členov 3 in 5 Uredbe št. 4/2009, ki se v obravnavanem primeru edina uporabljata,[16] lahko to sodišče še odloča o tožbi glede preživninske obveznosti.[17]

B. Pogoji za uporabo meril, ki izhajajo iz členov 3 in 5 Uredbe št. 4/2009

39. Člen 3 te uredbe vsebuje dve kategoriji meril, pri čemer se prva nanaša na kraj prebivanja ene od strank (v točki (a) za toženo stranko ali v točki (b) za upravičenca),[18] druga pa ureja centralizacijo spora (v točki (c) v primeru tožbe glede statusa oseb ali v točki (d) v primeru tožbe v zvezi s starševsko odgovornostjo).

40. Ker ima preživninski upravičenec, v obravnavanem primeru mladoletni otrok,[19] v zvezi s katerim je njegova mati, R, vložila tožbo, običajno prebivališče v Združenem kraljestvu, se je torej predložitveno sodišče po razdružitvi zadev[20] veljavno izreklo za pristojno za odločanje o zahtevku za preživnino v skladu z merilom, določenim v členu 3(a) Uredbe št. 4/2009, na podlagi kraja, v katerem ima tožena stranka, P, običajno prebivališče.[21]

41. Ker je otrok prebival v drugi državi članici, pristojnost predložitvenega sodišča ni mogla temeljiti na členu 3(b) te uredbe. Ali je mogoče uporabiti druga postopkovna merila, na podlagi katerih je mogoče utemeljiti pristojnost predložitvenega sodišča?

42. Ker je moralo sodišče Združenega kraljestva odločati o zahtevku glede starševske odgovornosti,[22] naj bi pristojnost predložitvenega sodišča, ki je pristojno za odločanje o razvezi zakonske zveze, še naprej temeljila na členu 3(c) te uredbe. Sodišče je izključilo to možnost v sodbi A, ki se je nanašala na podobne dejanske okoliščine kot obravnavani postopek. To je bistveni obseg te sodbe, izdane v drugačnem postopkovnem okviru, v katerem je Sodišče moralo določiti, glede na katero tožbo je bila akcesorna tožba glede preživnine za otroka.[23]

15 Glej točko 22 teh sklepnih predlogov.

16 Člen 4 Uredbe št. 4/2009, naslovljen „Sporazum o pristojnosti“, se v skladu z njegovim odstavkom 3 ne uporablja za preživninsko obveznost v zvezi z otrokom, mlajšim od 18 let. Člen 6 te uredbe določa pomožno pristojnost, ki temelji na skupnem državljanstvu strank, medtem ko člen 7 navedene uredbe uvaja *forum necessitatis*.

17 V zvezi z neobstojem ugovarjanja pristojnosti sodišča, pred katerim poteka postopek, s strani očeta, glej točko 25 teh sklepnih predlogov.

18 Glej v zvezi z uporabo tega merila sodbo z dne 18. decembra 2014, Sanders in Huber (C-400/13 in C-408/13, EU:C:2014:2461, in zlasti z utemeljitvijo tega merila, točko 34).

19 Glej opredelitev preživninskega upravičenca, navedeno v členu 2, točka 10, Uredbe št. 4/2009. Primerjaj s členom 46 te uredbe o brezplačni pravni pomoči osrednjih organov za zahtevo glede preživnine otrok. Glej tudi sodbo z dne 15. januarja 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, točka 30, iz katere izhaja, da je preživninski upravičenec tisti, čigar potrebe mora določiti sodišče, ki obravnava zadevo). Glej tudi Fongaro, E., in Hector, P., „Obligation alimentaire“, *Répertoire de droit européen, Encyclopédie juridique Dalloz*, Dalloz, Pariz, 2018, točka 97, ter Ancel, B., in Muir Watt, H. M., „Aliments sans frontières“, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Pariz, 2010, št. 3, str. od 457 do 484, zlasti točka 4, opomba 9 (str. 460), in točka 8 (str. 463 in 464). Glej v istem smislu Hellner, M., „Maintenance obligations“, *Encyclopedia of Private International Law*, Edward Edgar Publishing, Cheltenham, 2017, str. od 1185 do 1194, zlasti str. 1190.

20 Primerjaj s sodbo z dne 4. oktobra 2018, Gambazzi (C-478/17, EU:C:2018:812, točka 16).

21 Ugotoviti je mogoče, da to merilo ni bilo upoštevano za ločitev.

22 Glej točki 24 in 31 teh sklepnih predlogov.

23 V tej zadevi so bili zakonca in njuna mladoletna otroka italijanski državljani, ki so stalno prebivali v Londonu (Združeno kraljestvo). Italijansko sodišče je moralo odločati o zahtevkih v zvezi z zakonsko zvezo in njihovih posledicah za otroka, pozneje pa je ista tožeča stranka sprožila postopek pred angleškim sodiščem, da bi se določili pogoji izvajanja starševske odgovornosti. Prvo sodišče, ki mu je bila predložena zadeva, je iz člena 8(1) Uredbe št. 2201/2003 izpeljalo, da so za obravnavanje zahtevkov v zvezi s starševsko odgovornostjo v smislu člena 2, točka 7, te uredbe, pristojna le britanska sodišča, ker sta imela otroka običajno prebivališče v Londonu.

43. Sodišče je tako razsodilo, da „je treba člen 3(c) in (d) Uredbe št. 4/2009 razlagati tako, da je v primeru, ko sodišče ene države članice *odloča* o tožbi glede prenehanja življenjske skupnosti ali razvezi zakonske zveze staršev mladoletnega otroka, sodišče druge države članice pa o tožbi v zvezi s starševsko odgovornostjo za tega otroka, zahtevek glede preživnine, ki se nanaša na istega otroka, v smislu člena 3(d) te uredbe akcesoren le glede na tožbo v zvezi s starševsko odgovornostjo“.[24]

44. Iz analize meril, določenih v členu 3 Uredbe št. 4/2009, torej izhaja, da v postopku v glavni stvari le eno od njiju, to je merilo, določeno v tem členu v točki (a), dovoljuje, da predložitveno sodišče odloča v zvezi s preživninskimi obveznostmi.

45. Zato je treba na prvem mestu pojasniti, da se člen 5 te uredbe, na katerega se predložitveno sodišče sklicuje, ker se je tožena stranka spustila v postopek, ne more uporabljati, ker je v tej določbi navedena pristojnost, ki velja, če sodišče, pri katerem je vložena tožba, ni pristojno.[25]

46. V zvezi s tem postopek v glavni stvari v popolnosti ponazarja dejstvo, da kadar je sodišče pristojno zaradi običajnega prebivališča tožene stranke, to merilo, ki izhaja iz dejstva, da se je ta stranka spustila v postopek pred sodiščem, pri katerem je bila vložena tožba brez ugovarjanja njegovi pristojnosti,[26] ni preveč upoštevno.

47. Na drugem mestu, kar zadeva učinke, ki jih namerava predložitveno sodišče izpeljati iz akcesornosti zahtevka glede preživninske obveznosti glede na zahtevek glede starševske odgovornosti, je treba najprej poudariti, da v obravnavani zadevi ugotovitev, da ta zahtevek in po potrebi zahtevek glede preživninske obveznosti nista bila predložena v odločanje sodišču Združenega kraljestva po ločitvi prvotnih zahtevkov, zadostuje za odpravo vseh dvomov v zvezi z uporabo edinega merila pristojnosti, ki je izpolnjeno, in sicer tistega iz člena 3(a) Uredbe št. 4/2009.

48. Dalje je mogoče ugotoviti, da sodišču, ki mu je zadeva predložena, v teh okoliščinah ni treba obravnavati vprašanja glede morebitnih posledic uporabe določb v zvezi z litispendenco[27] in sorodnimi pravdami[28].

49. Nazadnje, rešitve ni mogoče izpeljati niti iz take obrazložitve sodbe A, kot je predlagalo predložitveno sodišče in kar podpira tudi romunska vlada. Navedeno sodišče in navedena vlada namreč menita, da je v primeru združenih zahtevkov, ki se nanašajo na skupnega otroka, starševsko odgovornost in preživninsko obveznost, pristojno le sodišče države članice, v kateri ima otrok običajno prebivališče.

50. Predložitveno sodišče je poudarilo, da je Sodišče navedlo, da „[je] [z]ahtevek glede preživninskih obveznosti za mladoletne otroke […] neločljivo povezan s tožbo v zvezi s starševsko odgovornostjo,“ in da je „sodišče, ki je pristojno za odločanje glede tožb v zvezi s starševsko odgovornostjo, v smislu člena 2, točka 7, Uredbe št. 2201/2003, v najboljšem položaju, da *in concreto* presodi podrobnosti

24 Sodba A (točka 48). Moj poudarek.

25 Strinjam se z mnenjem Evropske komisije, v skladu s katero je ta člen določena oblika „tihega dogovora“ o pristojnosti. Glej v istem smislu zlasti Gallant, E., *Droit processuel civil de l'Union européenne*, LexisNexis, Pariz, 2011, točka 319, str. 109, kjer je uporabljen isti izraz in je pojasnjeno, da lahko nepristojno sodišče v skladu s tem pravilom odloča v zvezi s preživninskimi obveznostmi. Primerjaj s členom 26(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).

26 Tako je po mojem mnenju v zadevi, ki se nanaša na preživninsko obveznost po razdružitvi zadev in s tem postopkov. Glej v zvezi s tem vprašanja predložitvenega sodišča, navedena v točki 30 teh sklepnih predlogov.

27 Glej člen 12 Uredbe št. 4/2009.

28 Glej člen 13 Uredbe št. 4/2009.

zahtevka glede preživninske obveznosti za mladoletnega otroka, da določi znesek te obveznosti, ki naj bi pomagal kriti stroške vzdrževanja in izobraževanja otroka, pri tem pa prilagodi znesek glede na skupno ali samostojno skrbništvo, pravico do stikov z otrokom, trajanje te pravice in druge dejanske elemente v zvezi z izvrševanjem starševske pravice“. [29]

51. Ali je Sodišče s tem implicitno menilo, da je treba v vseh okoliščinah dati prednost merilu običajnega prebivališča otroka in s tem preživninskega upravičenca zaradi nevarnosti neskladnosti med odločbo sodišča, pristojnega v zvezi s preživninskimi obveznostmi, in odločbo sodišča, ki je izključno pristojno za odločanje o starševski odgovornosti? [30]

52. Povedano drugače, ali je treba na podlagi sodbe A sklepati, da se mora sodišče, ki ni pristojno za odločanje o zahtevku glede starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, odreči izvajanju svoje pristojnosti na področju preživninskih obveznosti v zvezi s tem otrokom in imenovati sodišče, ki je po njegovem mnenju primernejše za odločanje o tem zahtevku?

53. Menim, da ne. Čeprav je v sodbi A pojasnjeno razmerje med merili, navedenimi v členu 3(c) in (d) Uredbe št. 4/2009, v njej ni odločitve glede drugih meril v zvezi s pristojnostjo, določenih v tem členu 3 ali členu 5 navedene uredbe. Preučitev teh dveh členov namreč ni bila koristna za predložitveno sodišče, ker sta v nasprotju z dejanskimi okoliščinami postopka v glavni stvari zakonca, ki sta starša otrok, upravičenih do preživnine, imela običajno prebivališče v isti državi kot otroka.

54. Tako je bilo treba za razlago določb člena 3(c) in (d) Uredbe št. 4/2009 upoštevati otrokovo korist, da se ju obravnava ločeno. [31]

55. Ta analiza obsega sodbe A je podprta z nedavnima sklepoma z dne 16. januarja 2018, PM, [32] in z dne 10. aprila 2018, CV. [33] Iz navedenega izhaja, da čeprav sodišče ni pristojno za odločanje o zahtevku glede starševske odgovornosti v zvezi z mladoletnim otrokom in torej ni pristojno na podlagi člena 3(d) Uredbe št. 4/2009 za odločanje o zahtevku glede preživninske obveznosti do tega otroka, je vseeno treba preveriti, ali v skladu s to uredbo ne more biti pristojno za odločanje o zadnjenavedenem zahtevku na drugi podlagi. [34]

56. Poleg tega bi vsaka druga razlaga sodbe A, kot jo je predlagalo predložitveno sodišče, vodila po eni strani do neupoštevanja, da je namen obrazložitve te sodbe zlasti utemeljiti povezavo zahtevka glede preživninske obveznosti z zahtevkom glede starševske odgovornosti, in ne z zahtevkom, ki se nanaša na zakonsko zvezo. Po drugi strani naj se s tem obsegom, pripisanim navedeni sodbi, ne bi upoštevali niti besedilo in okvir Uredbe št. 4/2009 niti njeni cilji. [35]

57. Kar zadeva besedilo člena 3 te uredbe, je Sodišče v sodbi A že ugotovilo, da so merila v zvezi s pristojnostjo alternativna, in od tedaj, torej od te sodbe, je odpravljen vsak dvom glede razlage te določbe, kadar se pri sodišču vloži tožba v zvezi s statusom oseb in starševsko odgovornostjo. [36]

29 Sodba A (točki 40 in 43).

30 Glej v tem smislu, Gallant, E., *op. cit.*, točka 313, str. 108.

31 Glej sodbo A (točke od 43 do 46, zlasti zadnjenavedena točka).

32 C-604/17, neobjavljen, EU:C:2018:10.

33 C-85/18 PPU, EU:C:2018:220.

34 Glej sklep predsednika Sodišča z dne 16. januarja 2018, PM (C-604/17, neobjavljen, EU:C:2018:10, točka 33), in sklep z dne 10. aprila 2018, CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, točka 55).

35 Glej med drugim za nedavno opozorilo na metodo razlage, ki jo je običajno uporabilo Sodišče, sodbo z dne 21. junija 2018, Oberle (C-20/17, EU:C:2018:485, točka 34).

36 Glej sodbo A (točke 33, 34 in 48).

58. Kar zadeva kontekst in zastavljene cilje, je treba na prvem mestu spomniti, da je edini cilj dodajanja člena 3(d) k prejšnjim določbam Uredbe št. 4/2009, prenesenim iz člena 5(2) Uredbe št. 44/2001,[37] urediti centralizacijo pristojnosti sodišča, kadar ni mogoče uporabiti merila običajnega prebivališča upravičenca, to je merila iz člena 3(b) Uredbe št. 4/2009.[38]

59. Na drugem mestu so bila od Bruseljske konvencije, s katero so bile uvedene možnosti v zvezi s pristojnostjo, in sicer tako, da so bila določena posebna merila v zvezi s pristojnostjo, ki odstopajo od merila stalnega prebivališča tožene stranke, pri čemer je bila dana prednost „krajevni bližini ali bližini postopka, odvisno od primera“,[39] določena merila v zvezi s pristojnostjo, specifična za spor v zvezi s preživninskimi obveznostmi, da bi se izpolnila dva cilja, in sicer, prvič, varovanje interesov upravičencev, kot je spomnilo Sodišče, in drugič, da bi se spodbujalo ustrezno sodno varstvo.[40] Treba je torej ugotoviti, da so merila o pristojnosti alternativna in da je treba dati prednost izbiri tožeče stranke.[41]

60. Na tretjem mestu naj podobno kot Komisija poudarim, da bi dajanje posebne prednosti centralizaciji spora ob upoštevanju kraja prebivališča otroka, ker v zadevni državi članici ni bila vložena nobena druga tožba glede starševske odgovornosti, povzročilo odrekanje sodnega varstva, kar zadeva še nerešen zahtevek glede preživninske obveznosti, ki bi bilo v nasprotju s koristjo otroka in bi posegalo v načelo predvidljivosti pravil o pristojnosti.

61. Zato je treba ugotoviti, da je cilj določb Uredbe št. 4/2009, zlasti tistih, ki se nanašajo na pristojnost, preživninskemu upravičencu omogočiti, da dobi zadoščenje v varnih pogojih na podlagi ozkih in nehierarhiziranih pravil.

62. Poleg tega je treba poudariti razliko med členom 10 Uredbe št. 4/2009 in členom 17 Uredbe št. 2201/2003. Čeprav določata, da se mora sodišče, ki mu je zadeva predložena, po uradni dolžnosti izreči za nepristojno, v primeru tožbe sodišču ni treba preveriti, ali je pristojno sodišče druge države članice. Zaradi izčrpnosti meril glede pristojnosti[42] mora odločati sodišče, pristojno v zvezi s preživninami. V nasprotnem primeru lahko odloča tudi o predlogu za sprejetje začasnih ukrepov ali ukrepov zavarovanja, kot so določeni z zakonom zadevne države članice.[43]

63. Tako mora v primeru, da tožeča stranka nima možnosti izbrati drugega merila v zvezi s pristojnostjo, ki je podobno tistemu iz člena 15 Uredbe št. 2201/2003, sodišče, ki odloča o zahtevku za preživnino, razdrobiti spor.

64. V nasprotju s trditvijo predložitvenega sodišča in romunske vlade, zlasti kar zadeva dokazne zahteve,[44] je za utemeljitev uporabe merila v zvezi s pristojnostjo, določenega v členu 3(a) Uredbe št. 4/2009, v postopku v glavni stvari mogoče navesti več argumentov, skladnih s cilji te uredbe.

37 V ta člen je bilo brez sprememb preneseno besedilo člena 5(2) Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena z zaporednimi konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija), ki je vključevala dodatek iz leta 1978 glede pristojnosti sodišča, ki odloča o tožbi v zvezi s statusom oseb. Glej tudi, Gaudemet-Tallon, H., in Ancel, M.-E., *op. cit.*, točka 219, str. 320.

38 Glej v tem smislu Boiché, A., „Les règles de compétence judiciaire“, spis „Recouvrement des obligations alimentaires dans l'Union“, *Actualité juridique: famille*, Dalloz, Pariz, 2009, št. 3, str. od 107 do 112, zlasti komentar k členu 3(d) Uredbe št. 4/2009.

39 Izraz, ki povzema utemeljitev posebnih pravil o pristojnosti, ki sta jih uporabila Gaudemet-Tallon, H., in Ancel, M.-E., *op. cit.*, točka 180, str. 246.

40 Glej sodbo z dne 18. decembra 2014, Sanders in Huber (C-400/13 in C-408/13, EU:C:2014:2461, točke od 26 do 29). Glej tudi uvodno izjavo 15 Uredbe št. 4/2009.

41 Glej zlasti v zvezi z ugodnostjo, ki jo ima samo upravičenec pri določitvi pristojnega sodišča, Joubert, N., „La mise en œuvre de l'obligation alimentaire en présence d'un élément d'extranéité dans les relations entre parents et enfants“, *Droit de la famille*, LexisNexis, Pariz, 2018, št. 1, spis 3, točka 7. Glej tudi Farge, M., „Promotion transfrontière du droit à obtenir des aliments: l'apport du règlement (CE) n° 4/2009 du 18 décembre 2008 (1re partie)“, *Droit de la famille*, LexisNexis, Pariz, 2011, št. 9, študija 18, točka 16.

42 Glej tudi v tem smislu Boiché, A., *op. cit.*, zlasti komentar k členu 10 Uredbe št. 4/2009.

43 Glej člen 14 Uredbe št. 4/2009.

44 Glej točko 29 teh sklepnih predlogov.

C. Argumenti, ki utemeljujejo uporabo člena 3(a) Uredbe št. 4/2009

65. Prvič, kot poudarja Komisija, je merilo stalnega prebivališča tožene stranke lahko zavestno izbral upravičenec, ki ga zastopa eden od staršev.

66. Drugič, to izbiro je mogoče utemeljiti z zagotovitvijo dobre seznanjenosti sodišča v kraju starša, ki ima preživninsko obveznost, z njegovo finančno zmožnostjo.

67. Tretjič, v zvezi z elementi, ki jih je treba upoštevati pri določitvi zneska preživnine, ki se zahteva, je očitno, da je lažje poznati otrokove potrebe kot preveriti plačilno zmožnost zavezanca. Če je namreč vložena tožba v zvezi s starševsko odgovornostjo, mora sodišče, ki je pristojno za odločanje o preživninskih obveznostih, zgolj prekiniti postopek in počakati na odločbo, ki bo podlaga za preživninski zahtevek upravičenca. Nasprotno pa je sodišče, ki je pristojno v zvezi s starševsko odgovornostjo, lahko soočeno z resnimi težavami pri zbiranju in preverjanju dokazov v zvezi z viri in stroški starša, ki ima preživninsko obveznost, zlasti če bi ta starš lažno prikazal svojo nezmožnost plačila.

68. Četrtič, čeprav ni bila sprejeta odločitev v zvezi s starševsko odgovornostjo, to sodišču ne preprečuje, da bi presodilo potrebe otroka, kot je med drugim razvidno iz drugih meril v zvezi s pristojnostjo, ki jih je določil zakonodajalec Unije. Upoštevati je mogoče tudi dogovor staršev o ohranitvi običajnega prebivališča otroka.

69. Izpostavimo lahko tudi druge argumente, ki se nanašajo na pravila o vsebini odločbe in njeni izvršitvi.

70. Treba je namreč spomniti, da Združeno kraljestvo tako kot Kraljevina Danska ni pristopilo k Haaškemu protokolu iz leta 2007.[45] Zato po eni strani teh držav ne zavezujejo v njem navedena pravila za določitev prava, ki se uporablja.[46] Po drugi strani za odločbe, sprejete v teh državah, ne velja odprava postopka *exequatur* v drugih državah članicah. V teh državah je treba v zvezi z njimi vložiti zahtevo za razglasitev izvršljivosti.[47]

71. Tako lahko izbiro merila prebivališča tožene stranke vodijo pomisleki, povezani z izterjavo preživninskega dolga v ugodnih pogojih,[48] pri čemer se ta izterjava ne sme odložiti zaradi razprave o priznavanju ali izvršljivosti odločbe, izdane v drugi državi članici.[49]

72. Zato ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih elementov menim, da je treba člen 3 Uredbe št. 4/2009 razlagati tako, da dejstvo, da je zahtevek glede preživninske obveznosti povezan z zahtevkom glede starševske odgovornosti v smislu člena 3(d) te uredbe, ne izključuje pristojnosti sodišča države članice, ki temelji na členu 3(a) navedene uredbe oziroma na členu 5 te uredbe.

73. Vendar se je treba prepričati, da taka razlaga pravil o pristojnosti ne nasprotuje otrokovi koristi.

45 Glej opombo 8 teh sklepnih predlogov.

46 To pomeni, da če zadevno državo članico zavezuje ta protokol, odločitev upravičenca za sodišče države članice, v kateri običajno prebiva tožena stranka, zagotavlja uporabo prava sodišča, pred katerim poteka postopek, v skladu s členom 4(3) navedenega protokola.

47 Glej člen 23 in naslednje Uredbe št. 4/2009. Glej tudi v zvezi s posledicami brexita, kar bi pripeljalo do obravnavanja Združenega kraljestva kot tretje države in neobstoja učinka v zvezi s priznavanjem odločb, ker se v sedanjem stanju za odločitve Združenega kraljestva ne more izvesti eksekvatura, Farge, M., „Conjectures sur le Brexit…“ v: „Droit de la famille“, *La Semaine juridique, Édition générale*, LexisNexis, Pariz, 2016, št. 38, str. od 1723 do 1729, zlasti str. 1725. Glej tudi Pilich, M., „Brexit and EU private international law: May the UK stay in?“, *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Sage Publishing, New York, 2017, zv. 24, št. 3, str. od 382 do 398, zlasti str. od 391 do 393.

48 Glej v zvezi s tem sodbo z dne 9. februarja 2017, S. (C-283/16, EU:C:2017:104, točke od 32 do 34 in navedena sodna praksa), ter uvodno izjavo 9 Uredbe št. 4/2009 za opozoritev na njuna cilja poenostavitve in pospešitve.

49 Za opozoritev na cilje Uredbe št. 4/2009, katere cilj je zagotoviti učinkovito izterjavo preživninskih zahtevkov v čezmejnih primerih, uvodno izjavo 15 te uredbe in sodbo z dne 18. decembra 2014, Sanders in Huber (C-400/13 in C-408/13, EU:C:2014:2461, točka 41). Za podrobnejši opis pravil o priznavanju in izvrševanju odločb, izdanih v državi članici, ki je ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, zlasti Fongaro, E., in Hector, P., *op. cit.*, točke od 78 do 90.

D. Upoštevanje otrokove koristi

74. Kot je Sodišče opozorilo v sodbi A, „je treba Uredbo št. 4/2009 izvajati v skladu s členom 24(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, v skladu s katero se morajo pri vseh ukrepih javnih organov ali zasebnih ustanov, ki se nanašajo na otroke, upoštevati predvsem koristi otroka“.[50]

75. Kot pa je paradoksalno razvidno iz postopka v glavni stvari, je vlagatelju zahtevka za preživnino ob upoštevanju otrokove koristi mogoče naložiti, naj loči zahtevke, ki jih je vložil le pred enim sodiščem, potem ko je to izdalo sklep o nepristojnosti za odločanje v zvezi s starševsko odgovornostjo.

76. Čeprav menim, da je treba nevšečnosti odločbe o nemožnosti razširitve pristojnosti na podlagi člena 12 Uredbe št. 2201/2003 abstraktno relativizirati, kot je že bilo poudarjeno zgoraj, nujnost upoštevanja otrokove koristi upravičuje konkretno preučitev posledic dejstva, da je treba zahtevke vložiti pri dveh sodiščih, da bi dosegli najprej izdajo odločbe o zahtevku glede starševske odgovornosti, nato pa izdajo odločbe glede preživninskega zahtevka, čeprav je slednji povezan s prvim.

77. Natančneje, v obravnavanem primeru stališče R, tožeče stranke, o primernosti vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe pri Sodišču, odraža njeno željo, da potrdi svojo prvotno izbiro, da zadevo obravnava eno samo pristojno sodišče, ki naj bi odločilo o zahtevku za razvezo zakonske zveze ter tudi o vseh njenih posledicah za skupnega otroka.

78. Kot je poleg tega romunska vlada poudarila v svojih pisnih stališčih,[51] je treba upoštevati dejstvo, da lahko nov zahtevek za preživnino, vložen pri drugem sodišču, upravičencu odvzame pravico do preživnine od datuma njegovega prvega zahtevka, to je 29. septembra 2016.

79. Zato ta razdrobitev spora, v katero je primoran preživninski upravičenec,[52] zaradi neobstoja dogovora o pristojnosti sodišča, ki odloča o zahtevku za razvezo zakonske zveze, glede starševske odgovornosti, in nevšečnosti, povezane z odstopom od prvotnega zahtevka, če je ta v skladu s pravom sodišča, pred katerim poteka postopek, dopusten,[53] zbujajo velike dvome glede zadostitve interesom preživninskega upravičenca. V teh okoliščinah se strinjam s pomisleki, ki sta jih izrazila predložitveno sodišče in romunska vlada.

80. Zato je treba po mojem mnenju poiskati rešitev, ki ščiti interese upravičenca v skladu s cilji Uredbe št. 4/2009 in s členom 24(2) Listine o temeljnih pravicah.

81. V zvezi s tem je bila sodba A upoštevni steber pri oblikovanju sodne prakse Sodišča v zvezi z razlago Uredbe št. 4/2009, ker je v njej poudarjen interes centralizacije sporov, povezanih s finančnimi posledicami razveze zakonske zveze staršev za otroke.[54] Enako velja za ugotovitev neusklajenosti med to uredbo in členom 12 Uredbe št. 2201/2003 ter tudi za neučinkovitost pravil o litispendenci ali sorodnih pravdah v takem primeru.[55]

50 Glej sodbo A (točka 46).

51 Glej točko 31 teh sklepnih predlogov.

52 Za pripombe o posledicah sistema, izbranega v Uredbi št. 2201/2003, glej Ancel, B., in Muir Watt, H., M., „L'intérêt supérieur de l'enfant dans le concert des juridictions: le Règlement Bruxelles II *bis*“, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Pariz, 2005, št. 4, str. od 569 do 606, zlasti opomba 7 in sklic na uvodno izjavo 6 te uredbe.

53 V tem postopkovnem okviru bi bilo namreč mogoče odstop od tega tožbenega predloga pred sodiščem, ki je prvotno odločalo in ki je pristojno, obravnavati kot odpoved preživninski obveznosti, kar je v nasprotju z javnim redom sodišča, pred katerim poteka postopek.

54 Glej sodbo A (točka 43).

55 V zvezi s tem je mogoča primerjava s sodbo z dne 4. oktobra 2018, IQ (C-478/17, EU:C:2018:812, točka 47).

82. Zato se mi zdi, da je mogoče ob upoštevanju logike Uredbe št. 4/2009 in otrokove koristi ugotoviti, da lahko sodišče, ki odloča o preživninski obveznosti, katere upravičenec je navedeni otrok, zaradi sklepa o nepristojnosti, ki ga je sprejelo v zvezi s starševsko odgovornostjo, tožečo stranko obvesti o tem, da je pristojno na podlagi člena 3(a) te uredbe, in jo vpraša, ali vztraja pri svojem zahtevku glede preživnine.

83. Ker zakonodajalec Unije v Uredbi št. 4/2009[56] ni sprejel nobenih posebnih določb, kot so tiste iz člena 15 Uredbe št. 2201/2003[57], oziroma določb, ki bi zagotavljale uskladitev s členom 12 te uredbe, se predložitveno sodišče ne more odreči izvajanju svoje pristojnosti in imenovati sodišča, ki je po njegovem mnenju primernejše za odločanje o vseh zahtevkih, ki se nanašajo na otroka.

84. Poleg tega, tudi če bi bilo sodišče, ki je pristojno za odločanje o tožbi v zvezi s starševsko odgovornostjo, primernejše za odločanje o zahtevku v zvezi s preživninsko obveznostjo, ki bi bil z navedeno tožbo povezan, ne razumem, kako bi bilo na podlagi otrokove koristi mogoče utemeljiti obveznost preživninskega upravičenca, da spremeni svojo izbiro pristojnega sodišča.

85. Ta ugotovitev velja še toliko bolj, kadar – tako kot v obravnavani zadevi – tožba ni bila vložena pred nobenim drugim sodiščem.

V. Predlog

86. Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je predložilo Judecătoria Constanța (prvostopenjsko sodišče v Constanți, Romunija), odgovori:

1. Člen 3 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah je treba razlagati tako, da dejstvo, da je zahtevek glede preživninske obveznosti akcesoren glede na zahtevek glede starševske odgovornosti, v smislu člena 3(d) te uredbe, nima učinka, da se izključi pristojnost sodišča države članice, ki temelji na členu 3(a) navedene uredbe, ali v nasprotnem primeru na členu 5 te uredbe.

2. Ker zakonodajalec Unije v Uredbi št. 4/2009 ni sprejel nobenih posebnih določb, kot so tiste iz člena 15 Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000, oziroma določb, ki bi zagotavljale uskladitev s členom 12 Uredbe št. 2201/2003, se predložitveno sodišče ne more odreči izvajanju svoje pristojnosti in imenovati sodišča, ki je po njegovem mnenju primernejše za odločanje.

56 V zvezi s tem glej obrazložitev nepredvidevanja sedanjih težav, ki jih je treba reševati, navedeno v uvodni izjavi 11 Uredbe št. 2201/2003, v skladu s katero „[bodo] [s]odišča, ki so pristojna v skladu s to uredbo, […] v glavnem lahko odločala o obveznostih preživljanja“, kar je ponovljeno v zeleni knjigi Komisije z dne 15. aprila 2004 o preživninskih obveznostih (COM(2004) 254 final), točka 5.1.1, str. 14.

57 S tem členom je bilo uvedeno pravilo, ki izhaja iz teorije *forum non conveniens*. To pravilo je tudi v členih 8 in 9 Haaške konvencije z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporabi, priznavanju, izvršitvi in sodelovanju na področju starševske odgovornosti in ukrepov za zaščito otrok (na voljo je na spletnem naslovu https://assets.hcch.net/docs/e74e817b-1faa-4aa9-bd29-3ff68da03f43.pdf), ki „mehanizem razdelita na prenos pristojnosti in na prevzem pristojnosti“, kot se je izrazil Gallant, E., „Le forum non conveniens de l'article 15 du règlement Bruxelles II bis“, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Pariz, 2017, št. 3, str. od 464 do 471, točka 2.